

19 באפריל 2026

לכבוד:

נצי"מ תמר ליברטי ניצב יחיאל בוהדנה קרן בר מנחם
מ"מ היועץ המשפטי למשטרה מפקד מחוז חוף במשטרה ראש המחלקה לחקירות שוטרים

שלום רב,

הנדון: התנהלות משטרתית בלתי חוקית בהפגנה בצומת כרכור

אנו פונות אליכם בשם מרשנו, מר א"ב, ת"ז ----- (מצ"ב ייפוי כוח), בעקבות התנהלות משטרתית בלתי חוקית שכללה עיכוב ומעצר, איזוק, החרמת שלטים ואיומים באלימות שספגו מרשנו ושלושה מפגינים אחרים במהלך הפגנה בצומת כרכור ביום שבת, 11.4.2026. אנו דורשות כי האירוע ייחקר וכי יחודדו לכלל שוטרי המחוז ההנחיות והנהלים בנוגע לחשיבות השמירה על חופש הביטוי והמחאה, ובפרט בנוגע לאיסורים להחרים שלטים, לעכב, לעצור ולאזוק מפגינים ללא עילה, לא כל שכן לאיים עליהם בהפעלת אלימות. בנוסף, ככל שהמפגינים נאזקו על ידי מתנדב המשמר האזרחי ולא על ידי שוטר, כפי שנאמר למרשנו בתחנת המשטרה, אנו דורשות כי העניין ייחקר וכי יובהר לגורמים הרלוונטיים שמתנדבים אינם מוסמכים לעסוק בשיטור הפגנות.

העובדות

1. ביום שבת, 11.4.2026, בשעה 18:30, נערכו תהלוכה והפגנה בצומת כרכור נגד המלחמה ובעד שתי מדינות לשני עמים. בהפגנה השתתפו כ-450 מפגינים, ונכחו במקום כ-10 שוטרים. ההפגנה התנהלה באופן שקט ומסודר.
2. מרשנו השתתף בהפגנה ונשא שלט שעליו נכתב "שתי מדינות לשני עמים – ישראל ופלסטין". בשעה 19:20 לערך ניגש אליו לפתע אחד השוטרים, החרים את השלט שלו ושבר אותו. השוטר לקח אותו למקום מרוחק ממוקד ההפגנה, אזק אותו והודיע לו כי יישאר במקום זה עד סוף ההפגנה וכי הוא עצור. השוטר אמר למרשנו כי הוא חשוד בהסתה בגלל השלט שנשא, והודיע לו שאסור להחזיק שלט כזה. מרשנו מתמודד עם עיוורון כמעט מוחלט עקב פציעה מתקופת שירותו הצבאי, ועל כן לא יכול היה לראות את תג השם של השוטר ולדעת מה שמו, אולם צילום וידאו שצילם אחד המפגינים מעלה כי מדובר בשוטר בשם מ"ח.
3. בהמשך אזק השוטר עוד שלושה מפגינים, ואף התגאה בכך בפני השוטרים האחרים ואמר שבכך מילא את המכסה שלו לאותו הערב. כאשר מרשנו אמר לו שתפקידו הוא לא לאזוק מפגינים אלא לשמור על הסדר והחוק, השוטר איים כי אם לא "יסתום את הפה" הוא ישבור למרשנו את העצמות.
4. השוטר הכניס את מרשנו לניידת והחל לנסוע לתחנת חדרה. אולם, כשהתקשר לעדכן בכך את מפקדו, מפקד תחנת זכרון יעקב, האחרון אמר לו כי עליו לשחרר את מרשנו וכי אין

סיבה לעצור אותו, ובהתאם מרשנו שוחרר. למיטב הידיעה, שלושת המפגינים הנוספים רק עוכבו במקום ושוחררו לאחר זמן מה.

5. למחרת, 12.4.2026, הלך מרשנו לתחנת המשטרה בחדרה וביקש לדעת מה שמו של השוטר, על מנת שיוכל להגיש נגדו תלונה במחלקה לחקירות שוטרים. להפתעתו נאמר לו על ידי שוטרי התחנה כי לא מדובר בשוטר אלא במתנדב משטרה בתחנת זכרון יעקב, וכי משום כך הם לא מוכנים למסור את שמו. יוער, מעבר לעובדה שמח"ש מוסמכת לחקור עבירות שבוצעו על ידי מתנדבי המשמר האזרחי בעת מילוי תפקידם, כי למיטב הבנתנו, מדובר בשוטר ולא במתנדב.

למשטרה אין סמכות להחרים שלטים ולמנוע מאזרחים להפגין בשל ביטוי עמדה פוליטית

6. חרף העובדה שבענייננו היה מדובר במחאה שקטה אשר התנהלה ללא כל הפרעה או פגיעה בסדר הציבורי, המשטרה חטפה שלטים ממפגינים, עיכבה ואזקה אותם וכן עצרה את מרשנו, ואף איימה עליהם באלימות. התנהלות זו נעשתה שלא כדין, תוך פגיעה חמורה בחופש המחאה והביטוי, ונראה כי תכליתה הפסולה הינה אך ורק להרתיע את המוחים מהמשך ביטוי דעותיהם.

7. כידוע, בהתאם למעמדו הרם והחוקתי של חופש המחאה, המתפרש על כלל סוגי הביטוי, אין להגבילו ללא הסתברות קרובה לוודאי לפגיעה ממשית, קשה ורצינית בביטחון הציבור או בסדר הציבורי (בג"ץ 5078/20 פדידה נ' משטרת ישראל (19.8.2020)). כפי שנפסק לא אחת, גם בימי מלחמה האיסור על קיום הפגנה בשל החשש מפגיעה בביטחון הציבור או בסדר הציבורי הוא חריג ולא הכלל, ועל המשטרה לעשות כל שביכולתה על מנת להבטיח כי החופש להפגין עומד על תילו גם בשעות מלחמה וחירום, בלי שיוטלו כל מגבלות שאינן נדרשות לצורך ההגנה הבסיסית ביותר על המפגינים (ר' בג"ץ 8007/23 מפלגת חד"ש נ' מפכ"ל המשטרה, פסקה 14 לפסק הדין (8.11.2023) (להלן: עניין חד"ש); וכן בג"ץ 557/24 שביטה נ' מפקד מחוז חוף, פסקה 8 לפסק הדין (18.1.2024) (להלן: עניין שביטה)).

8. כפי שנפסק פעם אחר פעם בבית המשפט העליון, המשטרה אינה מוסמכת להתערב בתכני המחאה. בכלל זה, היא אינה מוסמכת לסרב לקיים הפגנה או לפזרה בשל הנושא העומד בבסיסה (ראו עניין שביטה ועניין חד"ש), וכן אינה מוסמכת להחרים שלטי מחאה עם מסרים שאינם לרוחה או למנוע את הנפתם במסגרת מחאה רק בשל אופי התכנים, וזאת גם בעת מלחמה וגם בנוגע לדעות שעשויות להיות שנויות במחלוקת (בג"ץ 3139/24 נוי נ' מפכ"ל המשטרה (25.8.2024) (להלן: עניין נוי), בג"ץ 78425-05-25 עומדים ביחד נ' מפקד מחוז חוף (29.5.2025)).

9. אף עמדתה של המשטרה עצמה קובעת כי היא אינה מוסמכת להתערב בתכני ההפגנה. בעקבות הגשת העתירה בעניין נוי נקבעו הנחיות ביחס להנפת שלטים ודגלים בהפגנות, בהן נאמר במפורש כי אין במשטרת ישראל הנחיות האוסרות על מוחים להביע עמדה פוליטית כזו או אחרת, וכי אין לאסור הנפת שלטים או קריאת סיסמאות על בסיס תוכן הדברים, אלא בנסיבות החריגות בהן תוכנם עולה כדי עבירה פלילית של הסתה לאלימות או לגזענות. ההנחיה קובעת מפורשות כי "יש לאפשר למוחים להניף שלטים עם מסרים

פוליטיים, גם כאשר מדובר במסרים ביקורתיים ואף מתריסים" (הנחיות יועמ"ש, הנפת דגלים ושלטים במחאות, סעיף 14 (28.5.2024)).

איזוק המפגינים נעשה בניגוד לחוק

10. נוסף על האמור לעיל, איזוק המפגינים נעשה גם תוך הפרה של הדין באשר לכבילת אזרחים. ראשית לעניין שלושת המפגינים שעוכבו ולא נעצרו, החוק ונוהלי המשטרה אינם מקנים סמכות כבילה בעת ביצוע עיכוב. כבילת אדם באזיקים היא כלי שניתן להשתמש בו רק כלפי עצור, ולא כלפי מעוכב (ר' למשל רינת קיטאי סג'רו המעצר: שלילת החירות בטרם הכרעת הדין 361 (2011)).

11. גם באשר למרשנו, אשר נעצר שלא כדין, איזוקו נעשה בניגוד גמור לדין, אשר רואה בכך אמצעי קיצוני ופוגעני שיש לעשות בו שימוש מידתי ורק כשהדבר הכרחי. הנוהל המשטרה קובע בעניין זה: "כבילה יש משום פגיעה בחירותו, בכבודו ולעיתים אף בגופו של העצור. לכן, יש לעשות איזון ראוי בין חובת המשטרה למנוע הימלטות של עצורים ולמנוע את הסיכון הנשקף מפניהם, לבין הצורך לשמור על כבודם" (סעיף 1(ב) לנוהל אג"ם 220.005.04 "כבילת עצורים" (להלן: נוהל כבילת עצורים)). במקרה של כבילת עצור במקום ציבורי, קובע החוק הסדר מחמיר: **נקודת המוצא היא כי עצור לא ייכבל במקום ציבורי** (סעיף 9א לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996), וזאת כדי "למנוע ככל הניתן פגיעה בכבודו של העצור במקומות בהם הוא חשוף לעיני הציבור" (סעיף 6ג.1(1) לנוהל "כבילת עצורים"). בשל האמור, פקודת המטה הארצי של המשטרה אף מטילה על שוטר המוביל עצור כבול במקום ציבורי את החובה לעשות ככל הניתן כדי לצמצם את חשיפתו של העצור לעיני הציבור (סעיף 2 לפקודת המטה הארצי 12.03.04 "כבילת עצורים"). בענייננו, לא זו בלבד שמרשנו נאזק כאמור במקום ציבורי, אלא שאף לא נעשה דבר על מנת לצמצם את חשיפתו לציבור ולהפחית את הפגיעה בכבוד האדם הכרוכה בכך.

12. אמרת האגב של השוטר לחבריו על כך שהוא "מילא את המכסה" שלו למפגינים שנאזקו בהפגנה, חייבת להדליק נורה אדומה בנוגע לשימוש באיזוק, שנראה שנעשה למטרת הרתעה, פגיעה וענישה. כבילת אדם היא אמצעי קיצוני שיש להשתמש בו רק כשהדבר הכרחי, ולא כוח שאפשר להפעיל על אזרחים בסיטונות על מנת לאיים עליהם ולהשתיקם.

איום באלמות

אם לא די בעצם חטיפת השלטים, האיזוק, העיכוב והמעצר, האיום המפורש באלמות פיזית, כפי שביטא השוטר, אף יוצר פגיעה בזכות לביטחון אישי ובתחושת המוגנות של המפגינים, וכן מחמיר את הפגיעה בחופש הביטוי והמחאה ואת האפקט המצנן שנלווה להן. למרבה הצער, מדובר במדיניות מוכרת, במסגרתה שוטרים וגורמי אכיפה שונים חוטאים למטרת תפקידם ומאיימים על מפגינים במטרה לייצר פחד והרתעה מהמשך מימוש זכות ההפגנה. לצערנו, אנו נדרשים עדיין להזכיר כי איומים בפגיעה שלא כדין בגופו ובחירותו של אדם, בכוונה להפחידו, מהווים עבירה פלילית שדינה שלוש שנות מאסר לפי חוק העונשין, תשל"ז-1977.

השימוש הפסול במתנדבי המשמר האזרחי בהפגנה

13. כאמור, למיטב הידיעה, השוטר שאזק את מרשנו ואת שלושת המפגינים הנוספים הינו שוטר ולא מתנדב משמר אזרחי, חרף הדברים שנאמרו למרשנו בתחנת המשטרה. למען הזהירות נציין כי ככל שמדובר במתנדב, מדובר בעובדה מטרידה מאוד, כיוון שהחוק אינו מסמיך את מתנדבי המשמר האזרחי לעסוק בשיטור הפגנות. התפקידים הנוספים של מתנדבי המשמר (מעבר לתפקידים המקורי, סיוע מול אירועי פח"ע) מפורטים בתוספת הראשונה לתקנות המשטרה (משמר אזרחי), תשנ"ז-1996, אשר אינה כוללת תפקיד של סיוע בהפגנות. גם במהלך דיון בוועדה לביטחון לאומי של הכנסת בהצעה לתקן את התוספת כך שתוקנה למתנדבי המשמר סמכות פינוי דרך, הבהיר נציג המשטרה בצורה חד משמעית כי המתנדבים לא יעסקו בשיטור הפגנות (הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת, ישיבה מתאריך 19.11.2024).

לסיכום

14. לאור כל האמור לעיל, אנו דורשות כי האירוע ייחקר וכי יחודדו לכלל שוטרי מחוז חוף ההנחיות והנהלים בנוגע לחשיבות השמירה על חופש הביטוי והמחאה, ובפרט בנוגע לאיסורים להחרים שלטים, לעכב, לעצור ולאזוק מפגינים ללא עילה, לא כל שכן לאיים עליהם בהפעלת אלימות.

15. בנוסף, ככל שהמפגינים נאזקו על ידי מתנדב המשמר האזרחי ולא על ידי שוטר, כפי שנאמר למרשנו בתחנת המשטרה, אנו דורשות כי העניין ייחקר וכי יובהר לגורמים הרלוונטיים שמתנדבים אינם מוסמכים לעסוק בשיטור הפגנות.

בברכה,

עדן גלעד, עו"ד

רכזת חופש המחאה